

19.77x28.92	1/2	עמוד 50	קטיפה - יתד נאמן	04/01/2024	88803657-5
בית חולים מאיר - 81205					

בית ספר לרפואה

29

מחלות זיהומיות

ד"ר רחל שצמן שטוירמן, מומחית במחלות זיהומיות בילדים במרכז רפואי מאיר מקבוצת כללית
 כיצד מגיעות מחלות זיהומיות לגוף? איך מטפלים באבעבועות רוח? מדוע מתחוללת מחלת שלבקת חוגרת? איך נדבקים במחלת הפה והגפיים? מדוע תינוקות נדבקים בשעלת? כל זאת ועוד בכתבה מרתקת על מחלות זיהומיות נפוצות, גורמים, טיפול והתמודדות

שולמית אורבך

מחלות זיהומיות

לנו בפינה, אם לא נדאג לעשות השתדלות ולהתחסן מפניהן.

מחלת הפה והגפיים

מחלת הפה והגפיים היא דוגמא למחלה זיהומית ויראלית. היא מופיעה בעיקר בגילאי הילדות, אולם ישנם הורים רבים הנדבקים מילדיהם. מחלה זו מדבקת באמצעות הפרשות נוזלי גוף, כמו: רוק. המחלה גורמת להופעת פצעים בחלל הפה והלשון, ולעתים גם באברי הגוף, ומכאן שמה: מחלת הפה והגפיים. לעתים תופיע רק פריחה ולעתים היא תתפתח לשלפוחיות של ממש המופיעות גם בידיים וברגליים.

אין טיפול קונבנציונלי למחלה זו. לרוב היא לא מסכנת. לעתים תופיע עם חום. הבעיה העיקרית במחלה זו, היא העובדה שלעתים הפצעים שבפה כה כואבים, עד שהילדים מסרבים לאכול ולשתות ואז נוצרת סכנת התייבשות ורמת וסוכר נמוכה בגוף. חשוב להבין שהילדים לא אוכלים ולא שותים בגלל הכאב החזק, ולכן כדאי לתת במקרים כאלה משככי כאבים. ישנם גם תכשירים מאלחשים מקומיים שניתן להיעזר בהם, כך שהחולה יוכל לשתות ולאכול. העדיפות היא למזונות קרים ורכים ולא חומציים, כדי להימנע מגירוי הפה ככל האפשר. אם חלילה, גם אפשרויות אלה לא תצלחנה, ייתכן שיהיה צורך לבצע עירוי נוזלים דרך הוריד. כדי למנוע התייבשות מסוכנת. יש לעקוב שהילד לא מראה סימני

עלולים לחדור לשכבות עמוקות יותר בגוף ולהביא להתפתחות של זיהום.

לרוב המחלה הזיהומית מתחילה בצורה חדה, פעמים רבות יופיע חום גבוה מהרגיל. לעתים יופיעו תסמינים של מערכת אחת בגוף, ולעתים יהיה זה שילוב תסמינים במספר מערכות בגוף. למשל: במחלה הזיהומית במערכת הנשימה, עלולים להופיע תסמינים של שיעול, נזלת, קוצר נשימה, ליחה מוגברת. במחלה זיהומית במערכת העיכול עשויים להופיע תסמינים של בחילות, הקאות וכדומה. במחלה זיהומית בעור עלולים להופיע ממצאים מקומיים של אודם, נפיחות ורגישות. יש סוגים רבים של תסמינים התלויים במיקום המחלה הזיהומית ובמערכת הפיזית שבה היא מופיעה.

חיסוני שגרה

בתקופות משבר כמו סגרי קורונה או מלחמות, ישנה ירידה בהתחסנות בחיסוני שגרה, שעלולה להשפיע לרעה על בריאות האוכלוסייה. ייתכן שהשינוי קורה עקב חוסר אפשרות או פחד לצאת החוצה מהבית בימים אלה, אחרים פונו מבתיהם ומתקשים כרגע לבצע מעקבי חיסונים כבימי שגרה. מצב זה גורם להתפרצות של מחלות זיהומיות שהיו בשליטה טובה יותר בימים כתיקונם. לכן, חשוב מאד לעשות מאמץ ובכל זאת להקפיד להתחסן. המחלות הללו פה ואורבות

מחלה זיהומית נגרמת כתוצאה מחדירת מזהם לגוף. יש קבוצות שונות של מזהמים: חיידקים, וירוסים, פרוזיטים, פטריות ועוד. לרוב, ההידבקות במחלה זיהומית מתרחשת עקב חשיפה או מגע עם הפרשות גוף כמו: רוק, העברת רסס טיפתי באוויר באמצעות שיעול, היעדר היגיינה וסטריליות מספקת וכדומה.

ההידבקות במחלה זיהומית עוברת מאדם לאדם אך עלולה להתקיים גם בחשיפה לבעלי חיים, דרך: עקיצות, נשיכות וכו'.

חשוב לציין שבחלק עיקרי בגופנו ישנם בקביעות חיידקים, וירוסים ופטריות מסוגים שונים. הם חיים איתנו בשלום ואפילו יש להם תפקיד משמעותי וחשוב בתפקוד הפיזי מדי יום. לא כל חיידק או וירוס הינו מסוכן. לעתים, גם החיידקים או הוירוסים 'הטובים', עוברים מקום בגוף ויוצאים מהסביבה הטבעית שלהם, ואז עלולים להוות בעיה.

לדוגמא: מערכת העיכול שלנו מלאה בחיידקים שמסייעים לנו במלאכת פירוק המזון שאנו אוכלים, בייצור ויטמינים שאיננו יכולים לייצר בעצמנו, ובמלחמה בחיידקים 'הרעים' והמזיקים שאנו אוכלים. אך גם חיידקים אלה, אם יתרבו יתר על המידה, או חלילה יחדרו לתוך זרם הדם, הם עלולים לגרום להתפתחות מחלה. דוגמא נוספת: על שכבת העור החיצונית בגוף ישנם חיידקים 'טובים', אך אם ניפצע או ניחתך חלילה, החיידקים הללו

19.38x28.68	2/2	51	עמוד	קטיפה	04/01/2024	88803658-6
בית חולים מאיר - 81205						

החיסון ניתן שוב לתינוקות קטנים ולאחר מכן בגיל בית ספר.

למחלת השעלת יש טיפול אנטיביוטי של אזניל שמפחית את הסיכוי להדבקת המחלה ואף מקצר את משך הזמן שלה (תרופה זו מתאימה למחלות זיהומיות נוספות כמו דלקות אזניים, ועוד. כמובן רק במרשם רופא) במידה והוא ניתן בשלב מוקדם של המחלה.

כמה המלצות רפואיות לשמירה ומניעה מהידבקות במחלות זיהומיות:

- שימרו על היגיינת ידיים בשטיפה במים עם סבון לאחר מגע אפשרי עם מזוהם
- כאשר יש הרגשה כללית לא טובה ותסמינים כמו: חום, שיעול, נזלת וכדומה, יש להתרחק מסביבה שעלולה להסתכן אם תידבק בוירוס זיהומי: תינוקות קטנים, קשישים, מדוכאי חיסון ונשים לפני לידה. מאז תקופת הקורונה למדנו להצטייד במסכות.
- אם יש צורך חיוני לצאת מהבית כשלא מרגישים טוב, חשוב מאד לעטות מסכה כדי למנוע הדבק.
- הילדים הקטנים לא חשים בטוב? השארו איתם בבית ואל תשלחו למסגרות הלימוד כדי שלא ידביקו את חבריהם.

- גם בבית כדאי לנסות להפריד ככל הניתן בין הילדים שלא מרגישים טוב לשאר המשפחה, ולכל הפחות שלא יחלקו בקבוקי שתיה, סכו"ם וכלי אוכל וכדומה.
- יש להיזהר ולכסות פצעים בעור, שעלולים להדביק במגע.
- הקפידו לחסן ולהתחסן בחיסוני השגרה וכן בחיסונים עונתיים של קורונה ושפעת מדי שנה. יש לזכור שבכל שנה יש חיסון שפעת המותאם במיוחד לזנים הפעילים בשנה הנוכחית. זכרו כי בעקבות מחלת הקורונה הכרנו את כוחה החשוב והמשמעותי של המסיכה. המסיכה מגנה עלינו ועל הסובבים, מסייעת במניעת הדבקה ובמניעת הפצת מחלות.

בריאות שלמה!

בעקבות מתן חיסון חי מוחלש של אבעבועות רוח.

למעשה, הוירוס מתעורר ומופיע בתפוצה על העור, בהתאם למקום בגוף בו 'ישן' הוירוס על מערכת העצבים. כלומר, אם הוירוס נמצא בעצבי חוט השדרה המותני, יהיו פצעים באותו גובה וצד שישן בו. הפריחה יכולה להופיע בפנים, בצוואר, ביד, הכל תלוי במיקומו של הוירוס, שם המתין. המחלה מתעוררת באמצעות כאב שורף ומגרד, ואז מופיעות שלפוחיות על פני העור. מחלה זו מדבקת במגע עם השלפוחיות על פני העור.

הטיפול להתפרצות שלבכת חוגרת עשוי להיות דרך משחה מקומית של אציקלוביר

או תרופה דרך הפה, תלוי לפי סך הנגעים ומיקומם.

שעלת

שעלת היא מחלה חיידקית. לרוב היא מתחילה בתסמיני נזלת, שיעול, הפרשות טיפתיות, לעתים גם חום. המחלה עלולה להמשיך לשיעול התקפי קשה מאד, עד כדי האדמה. הכחלה ואף השתנקות והקאה. השיעול יכול להמשך תקופה ארוכה של 100 ימים. תכיפות ועוצמת השיעול עלולה להביא לסדקים בצלעות.

כאשר תינוק רך ימים לוקה בשעלת. המחלה מסוכנת עבורו מאד ועלולה להביא אף להפסקות נשימה חלילה. לכן ניתן חיסון לשעלת לאמהות לפני לידה, כדי להגן על התינוק עוד טרום הולדתו, כך שיפתח נוגדנים שיגנו עליו בחודשים הראשונים לחיים.

התייבשות, ובמידה שיש חשש לכך, לפנות מיידי לטיפול רפואי.

אבעבועות רוח

מחלת אבעבועות רוח היא ממשפחת ההרפס. מרגע החשיפה הראשונית לוירוס הוא נשאר בגוף למשך כל החיים, במצב של 'שינה'. מחלה זו מופיעה בלווי חום ופריחת שלפוחיות. המאפיינים במחלה זו הם נגעים בשלבים שונים של המחלה. ניתן לראות על הגוף בו זמנית גם שלפוחיות ראשוניות וגם נגעים בשלבי הגלדה. זוהי תופעה ייחודית למחלה זו. הנגעים המופיעים במחלת אבעבועות רוח, מגרדים ומציקים מאד. אפשר לתת אנטי-היסטמינים המקלים על הגירוד, וכן תכשיר להקלה הניתן לרכישה בבתי מרקחת (על בסיס קלמין).

לאבעבועות רוח ניתן חיסון שגרה. החיסון ניתן בשתי מנות: בגיל שנה ואחר כך בבית הספר, בכיתה א'. ההגנה הטובה יותר היא לאחר מתן שני חיסונים. המחלה יכולה להופיע לפני גיל שנה או בגילאי הביניים לפני החיסון השני. החיסון אינו מגן לחלוטין מהדבקה, אבל מקל על המחלה בעת הידבקות. החיסון לא מונע הדבקת האחרים.

למחלה זו קיים טיפול תרופתי שנקרא אציקלוביר (תרופה נוגדת וירוסים ממשפחת ההרפס). ניתן לקבל אותה דרך הפה או דרך הוריד, לפי המצב הקליני של המטופל. כדאי להתחיל את הטיפול מוקדם ככל האפשר, כך הסיכוי להחלמה מהירה יהיה גבוה הרבה יותר. הטיפול הוא בעיקר למי שנמצא בסיכון להחמרה במחלה: ילדים מתחת לגיל שנה, ילדים מעל גיל 12, נשים לפני לידה, אנשים בעלי דיכוי חיסוני, ובמקרים של הידבקות שניה בבית, כאשר כל בני המשפחה מצויים בסיכון להדבקה חוזרת ומחלה משמעותית יותר.

במחלה זו ישנה סכנה לזיהומים משניים, בעיקר זיהומיים עוריים בעקבות גלד, וכן סכנה לדלקת ריאות. הטיפול התרופתי נועד למנוע גם סיבוכים אלה.

שלבכת חוגרת

כאמור, גם בחלוף המחלה האקוטית של אבעבועות רוח, הוירוס נשאר 'לישון' באחד משורשי מערכת העצבים וממתין לשעת כושר, כאשר מערכת החיסון תהיה חלשה מעט יותר, או בעת הופעת מצב של סטרס נפשי או מתח ולחץ. במקרה כזה הוירוס עלול להתפרץ במחלת שלבכת חוגרת. לעתים נדירות מאד, מופיעה מחלת שלבכת חוגרת גם